

השובב המבריק

כשמדברים על הומור, חשוב לא רק אביו בדיחה מספרים אלא גם מי המספר. דברי ג'ון לאנדיס, במאי קולנוע אמריקאי שביקר בשבוע בחברתו את מיספחתו ביש-ראל. לאנדיס בן 29 הוא סמכות בנושא: שלוש הקומדיות האחרונות שביים, שבהן הושקעו רק 30 מיליון, גרפו עד היום כחצי מיליארד דולר ברחבי העולם. ייגאל הורביץ יכול היה למצוא שימוש בכישורו שכותה.

לאנדיס הוא יהודי יליד שיקאגו, שעבר עם הוריו לחוף המערבי עוד לפני שמלאה לו שנה. כיום הוא אחת ההצלחות הגדולות ביותר של תעשיית הקולנוע. לפני 11 שנה היה נער-שליח בחברת פוקס המאה-העשרים. ומאו עלה בהדרגה בסולם ההצלחה, הפך כפיל שתפס את מקום הכוכבים ב"סצינות מסוכנות (הוא עף מבעד לחלונות של המיגדל הלוהט). אחר-כך היה עוזר-מפיק ולבסוף במאי בזכות עצמו. עשה פארוזיה על סרט-אימים בפרוטות (שלוק) שזכתה להפתעת הכל בכמה פרסים בפסטיבלי אירופיים.

פולק עולי. ביקרו בישראל בעת ש-סרטו הרביעי, האחים בלוז, יצא אל ה"מסכים, לא תוכנן מראש כמסע-פירסומת. הוא בא לבקר את אחותו שהתאלמנה, ה"מתגוררת מזה 13 שנה בישראל, חברה במושב שדות. אולם משהגיע, היה ברור שלא יוכל להימנע מפגישה עם העיתונות, למרות שאינו נמנה על חסידיה הגדולים. "ראינו אותי כבר 12 אלף פעם", הוא אומר בבדיחות הדעת, "וציטטו אותי נכון רק תריסר פעמים".

הוא צעיר, ממושקף, עינוי מרצדות בשור-בבות, וכאשר הוא משתחרר מן המתח הראשוני של פגישה עם זרים, הוא פורק כל עול ומספק סיפורים בשפע. אולי משי-פיעה העובדה שהוא נמצא בין בני עמו. "קשה לי לתאר את עצמי מספר את כל הסיפורים הללו לעיתונאים בפראנקפורט", הוא מפליט. הוא מתאר בחיוביות רבה כיצד הביא את אמו, שויתרה על קאריירה של שחקנית כדי להיות עקרת-בית, מלוס-אנג'לס לשיקאגו על מנת שתופיע בתפקיד אורח בסצינה קצרה בסרט. וכיצד התך אחר-כך את הסצינה מפני שהסרט נראה ארוך מדי. "תארו לכם, לחתוך את האמא שלך החוצה", הוא אומר, "ומזכיר שהיא מופיעה בכל זאת ברשימת הכותרות בסוף הסרט. כ"אשה על ריצפת חדרהעריכה".

מחול שדים. קצפו על העיתונות יצא לא רק משום הביקורות שקיבל פעם (גם כאשר עשה את סרט מסוגן, שנפסל באורח איוולתי בישראל, וגם כאשר עשה את אחת ההצלחות המסחריות הגדולות בכל ה"זמנים, צעירים, פראים ושובבים), אלא בעיקר משום שמצא עצמו מעורב במחול-שדים סביב הפקת האחים בלוז.

"כאשר התחלנו לצלם את הסרט", הוא מספר, "היינו ילדי הפלא החביבים על הכל, שהולכים לעשות את הקומדיה הגדולה בכל הזמנים ולא חשוב כמה תעלה. תוך כדי ההסרטה יצא סרטו של שילברג 1941 למסכים והיה לכישלון חרוץ. מיד קיבלו מנהלי האולפנים התקפת פחד גדולה, ו-אחוזנו מצאנו את עצמנו בתפקיד הילדים המשתוללים, המבזבזים הון תועפות על

רגן, נוצלח שלא באשנותו

הרוצחים (סינמה 1, תל-אביב, ארצות-הברית) — משהו יצא גם לחובבי הקולנוע בישראל מבחינתו של רונאלד רגן לנשיא ארצות-הברית: האפשרות להציף פעם נוספת בסירטו זה של דון סיגל, משנת 1964, האחרון שבו הופיע רגן כשחקן לפני שפרש כדי לעסוק בנושאים ציבוריים.

שלא יהיה ספק: רגן אמנם מופיע בסרט, אבל בתפקיד מיינר בהחלט, חרף כל מה שכתוב על לוחות המודעות. ואם כדאי לראות את הסרט, ובהחלט כדאי, אין זה בשום פנים ואופן בזכות תרומתו של הנשיא הנבחר. הסרט מבוסס על סיפור קצר מאוד של ארנסט המינגווי. מתאר בתימוצות רב אדם שממתין בהשלמה, ללא שום התנגדות, לבואם של שני בירוניס האמורים לחסלו. דמינו של הקורא צריך להשלים את כל מה שקדם למעמד זה.

סיגל והתסריטאי שלו, ג'ורג' קון, ניסו גם לעדכן את הסיפור לתקופה שבה נעשה הסרט, וגם פירוש להתנהגות הסתומה של הקורבן. התוצאה היא סרט מוזר, שבו העלילה מתנהלת בקצב רצחני וביעילות של מלחמה, אבל המניע טמון בתכונה האנושית והפחות הגיונית של האדם — הסקרנות. שני רוצחים-בשכר הורגים נהג מירור צים המסתתר במוסד לחינוך עיוורים. נכונותו של האיש למות מדרבנת את השניים לחקור את הסיבה, אך הפי-תוי למצוא הון, עוזר לדחוף את השניים בדרכם. לי מארווי, באחד מתפקידיו המזהירים ביותר, מגלם בקור רוח ובתכליתיות מופתית את דמות המחסל הכביר.

מנדלסון מן החלל החיצון

סיימון (פאריס, תל-אביב, ארצות-הברית) — מארשל בריקמן, שכתב וביים סרט זה, ידוע בעי-קר כמו שכתב יחד עם וודי אלן את התסריטים ליש-נוני, הרומן שלי עם אני ומנהטן. זאת הפעם הראשונה שהוא מנסה את כוחו כבמאי, והקירבה הרוחנית לאלן בולטת לעין.

גיבור הסרט הוא מדען יהודי מתוסכל, בשם סיימון מנדלסון, המשוכנע כי העולם אינו יודע להעריך את גאון ניותו ומתנכל לו אישית. מנדלסון זה הוא הקורבן שנבחר עלי-ידו צוות מדעי מטורף, העובד במרכז מדעי במימון ממשלת ארצות-הברית, ובזדק אפשרויות שונות של ה"פתחויות בלתי צפויות בעולם העתידי.

הם זקוקים למנדלסון כשפן-ניסיונות. כבוננות לחעי-מיד את העולם בפני יצור מן החלל החיצון, כדי לראות ולבחון את התגובות. מנדלסון עובר סידרה שלמה של טיפולים המיועדים להרוס את אישיותו ולשכנעו כי אינו אלא תוצר מתוכננת מכוכב אחר. כשהוא משתכנע בכך, הוא נותן פורקן לכמיהתו המשיחית, שקיננה בתוכו גם לפני כן, ומתחיל לספר לעולם מה בדיוק לא דופק בו. כל זה מאפשר לבריקמן לפרוק עול וללגלג על כל מה שנקלע בדרכו — מן המדע ועד לאמצעי-התיקשות. הוא עושה זאת במידה רבה של הצלחה. אלא מה? הוא

במאי ג'ון לאנדיס ורעייתו מבקרים בישראל מי קובע? מי שנתן את ההזדמנות!

דיקנסון ורגן: המעמד המביך את אמריקה

קלו גאלגר הוא עוזרו בעל החיוך המאיים והמשקפיים הכהים, וג'ון קאסאבטס מקנה את המיסתורין, הפאטוס וההתרגשות הדרושים לדמות הקורבן. לא פחות מרשימה היא אנגי דיקנסון, המחליפה צבעים בכל שלב של הסי-פור. ולבסוף גם רונאלד רגן, מי שמושך חוטים באפלה, התורם גם הוא להצלחה הכללית. אבל אין ספק שהכוכב האמיתי של הסרט הוא סיגל. הוא מקנה להתמרצות הרוצחים למוסד לעיוורים עוצמת-אלימות אדירה, מתאר באורח כימעת תיעודי תיכנון וביצוע של שוד מזויין, ונותן לסרט ממדים של טראגדיה אמיתית.

בוחר לעצמו מטרות קלות מדי, כי מדענים מטורפים, מיליטריים מגוחך, או טלוויזיה המשחיתה נפשות כבר אין בהם חדש. זאת ועוד: הוא שוכח לפתח ולעצב את הדמו-יות בסרט בצורה משכנעת, ומזניח את הצד האנושי שבהן. בשני תחומים אלה אין ספק שיש לו עוד הרבה מה ללמוד ממורו ורבו, וודי אלן.

של ג'ון לאנדיס, כפי שאוהבים אחרים. אני מתעקש שכל מי שתרם משהו לסרט, ולו רק פרט קטן, יוכל לראות את שמו בכותרות.

מפחיד-מצחיק. אחרי הלחצים שבהם היה נתון כשעבד על האחים בלוז, מעדיף לאנדיס לעשות את סרטו החדש בכוחות עצמו ובעזרת חברה אנגלית בשם פול-גראם. הם הבטיחו לשלם לי סכום מסוים עבור המוצר המוגמר, ועכשיו אני צריך לדאוג שהסרט יעלה פחות מן המחיר ש-אקבל. הוא מסביר ותוך כדי כך זורק כמה הערות על חברים למקצוע שמתמחים בהפקת סרטים ברבע המחיר שבו הם נמ-כרים (ביניהם הוא מזכיר את שמו של מנחם גולן). רעייתו, המשתדלת להימלט מאור הזרקורים, קופצת ממקומה וזורקת מילת אוהרה. אין טעם לרכוש שונאים שלא לצורך.

הסרט החדש, זאב-אדם אמריקאי, המת-רחש בלונדון, הוא רעיון בן 11 שנה שנדחה כל הזמן. "כל מי שקרא אותו טען שזה יותר מדי מפחיד מכדי שיהיה מצחיק, אני ניסיתי להסביר שזה צריך להיות מפחיד. שהרי מדובר בסרט-אימים, ואז ענו לי: כן, אבל זה בכל זאת מצחיק".

שטיות. בכל פעם קראתי בעיתונים על סכומים אגדתיים יותר של מחיר הסרט שאני עושה, והתשובה היחידה שקיבלתי, כאשר ניסיתי לגלות את מקור המידע הזה הייתה: ממקורות מהימנים." מדוע אם כן הוא בכל זאת נפגש עם עיתונאים? "משום שאני אעשה כל דבר שיעזור לסרט שלי ויביא אליו צופים רבים ככל האפשר." הוא עונה בכנות.

לא שהסרט זקוק לעזרה רבה בימים אלה. בארצות-הברית הוא כבר מוכר כלהיט מצליח ומהווה קלף חשוב בהמשך הקא-ריירה של לאנדיס. "כל המנהלים שיושבים באולפנים ורואים שסרט עושה הרבה כסף, משתכנעים מיד שהבמאי יודע בוודאי משהו, ואם הבמאי הזה עושה שוב להיט קופתי, הם בטוחים שהוא יודע יותר ויותר. אבל האמת היא שאף אחד אינו יודע מה בדיוק מביא את הקהל לקולנוע. כל הני-תוחים לפני או אחרי המעשה הם רק תיאוריות מצוצות מן האצבע."

שלא כרבים מבני דורו, המאמינים ב-קנאות בפולחן הבמאי, לאנדיס טוען ש-שטות היא להאמין שאדם אחד הוא אחראי להצלחה או לכישלון של סרט. לכן לא אסכים לעולם להציג סרט שלי כסרטו